KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 27.1.2006
COM(2006) 27 konč.

SPOROČILO KOMISIJE

Zahodni Balkan na poti k EU: utrjevanje stabilnosti in povečevanje blaginje

SPOROČILO KOMISIJE

Zahodni Balkan na poti k EU: utrjevanje stabilnosti in povečevanje blaginje

Junija 2003 je bila na solunskem vrhu EU in zahodnega Balkana potrjena podpora EU za evropsko perspektivo držav zahodnega Balkana[1]. Na vrhu je bila odobrena „solunska agenda“, ki jo sestavljajo ukrepi iz predpristopnega procesa, in sprejeta obveznost za njeno skupno izvajanje.

Na Evropskem svetu junija 2005 so bile ponovno potrjene obveznosti za izvajanje solunske agende, pri čemer je bilo poudarjeno, da je napredek vsake države proti evropskemu vključevanju odvisen od njenih prizadevanj za izpolnjevanje københavnskih kriterijev in pogojev stabilizacijsko-pridružitvenega procesa (SPP).

Skoraj tri leta po solunskem vrhu se je območje zahodnega Balkana še bolj stabiliziralo in napredovalo proti Evropski uniji. Evropska perspektiva zagotavlja močno spodbudo za politično in gospodarsko reformo ter je spodbudila spravo med narodi tega območja. V interesu EU kot celote in zadevnih držav je, da se ta proces pospeši. To bo pomagalo EU doseči njene cilje brez tveganja za ponovni pojav nestabilnosti na območju v njeni neposredni bližini. Okrepitev politike EU za to območje, zlasti na področjih vzajemnega interesa, na katerih obstajajo močne zahteve ljudi s tega območja, kot so pravosodje, svoboda in varnost ter izobraževanje in trgovina, je najboljše sredstvo za utrditev kredibilnosti procesa in zmanjšanje političnih tveganj.

Prihajajoči meseci bodo prinesli velike regionalne izzive, ker se nadaljuje proces o statusu Kosova, druga temeljna ustavna vprašanja pa prihajajo v ospredje zanimanja javnosti. V takšnem obdobju je spodbuda za izpolnjevanje solunske agende posebno pomembna. Komisija bo še naprej podpirala stabilizacijo območja, tako s stabilizacijsko-pridružitvenim procesom kot s prispevanjem k skupni zunanji in varnostni politiki ter podporo dejavnostim ESDP na tem območju.

Avstrijsko predsedstvo načrtuje vsebinsko razpravo o zahodnem Balkanu med neuradnim srečanjem zunanjih ministrov 10.–11. marca v Salzburgu. To bo koristna priložnost za ponovno potrditev ciljev EU in za dosego skupnih stališč o načinih in sredstvih za okrepitev prizadevanj EU na tem območju. Cilj EU je spodbujati stabilnost, varnost in blaginjo zahodnega Balkana s progresivnim vključevanjem območja v evropske povezave.

Pred srečanjem v Salzburgu to sporočilo ocenjuje razvoj od vrha v Solunu in navaja konkretne ukrepe za okrepitev politike in instrumentov EU v skladu s strateškim dokumentom Komisije o širitvi iz novembra 2005. Kot je Svet sklenil decembra, je strateški dokument dobra podlaga za razpravo o vprašanjih širitve leta 2006. Države članice so vabljene, da potrdijo ukrepe iz tega dokumenta in zagotovijo potrebno podporo za dosego ciljev EU na tem območju.

---

[1] Države, za katere velja stabilizacijsko-pridružitveni proces, politika EU za zahodni Balkan, so Albanija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija ter Srbija in Črna gora, vključno s Kosovom, kakor je določeno z Resolucijo Varnostnega sveta ZN 1244/99.

--I--

Tri leta po Solunu

Dosežen napredek in prihodnji izzivi

V zadnjih treh letih so države zahodnega Balkana znatno napredovale pri stabilizaciji in spravi, notranjih reformah in regionalnem sodelovanju. S tem so se približale EU.

V zadnjih mesecih so bili storjeni pomembni koraki: začetek pogajanj s Hrvaško, dodelitev statusa kandidatke Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji, približevanje sklenitvi stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma (SPS) z Albanijo, začetek pogajanj o SPS s Srbijo in Črno goro ter Bosno in Hercegovino. Začel se je politični proces za končno odločitev o prihodnjem statusu Kosova. Ti razvojni dogodki kažejo, da si narodi in vlade tega območja želijo boljšo prihodnost v povezavah evropskega političnega in gospodarskega življenja. Evropska unija je izkazala obveznost za njihovo podporo pri tem pristopu. Te obveznosti so v zadnjih letih ostale trdne.

Območje se v prihajajočem obdobju sooča z velikimi izzivi, zlasti s procesom o statusu Kosova in ustavno ureditvijo Srbije in Črne gore. Uspešna rešitev teh vprašanj bi omogočila hiter napredek. Neuspeh pa bi imel resne posledice za zadevne države, za to območje in za evropsko varnost. Možna ustavna reforma v Bosni in Hercegovini bo dodaten izziv. EU se je obvezala pomagati, da se ta ustavna in statusna vprašanja obravnavajo v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi, da se lažje doseže večja sprava in politična zrelost na tem območju ter da se države približajo uresničitvi svoje evropske usmeritve. Nadaljevala bo s krepitvijo in koordinacijo svoje navzočnosti na kraju samem.

EU bo igrala aktivno vlogo v procesu o statusu Kosova in je imenovala predstavnika za podporo posebnemu odposlancu ZN. Politike in vzvode EU je treba uporabiti v celoti, da se pomaga doseči uravnotežena in trajnostna rešitev, ki bo prinesla mir in stabilnost ne samo neposredno vključenim strankam, ampak tudi celotnemu območju. EU je pripravljena sodelovati tudi v smislu mednarodne navzočnosti, ki bo potrebna, ko bodo enkrat sprejete odločitve o statusu Kosova. Komisija prispeva svoje politično in tehnično strokovno znanje k razgovorom o statusu, prevzeti pa bo morala velik delež odgovornosti za izvajanje dogovora, ki bo spodbujal evropsko perspektivo Kosova.

Območje je naredilo napredek pri doseganju trajne makroekonomske stabilnosti in povečanju konkurenčnosti, vendar napredek ni povsod enak, zato bo treba še veliko storiti.

Ker je pri stabilizaciji dosežen napredek in ker se obravnavajo vprašanja glede statusa, se bodo države zahodnega Balkana vedno bolj osredotočale na reforme, potrebne za približanje evropskim standardom. Gospodarska in socialna agenda bo stopila v ospredje, saj so šibko gospodarstvo, visoka brezposelnost in neustrezna socialna kohezija glavni problemi po celem območju. Politike EU za to območje se morajo bolj osredotočati na uravnotežen in trajnosten gospodarski razvoj ter razširitev ugodnosti gospodarske rasti na občutljive skupine in skupnosti z odpravljanjem brezposelnosti, socialne izključenosti in diskriminacije ter spodbujanjem socialnega dialoga.

Evropska partnerstva in partnerstva za pristop, sprejeta decembra 2005 za države zahodnega Balkana, opredeljujejo prednostne naloge, na katere se morajo te države kratko- in dolgoročno osredotočati. Napredek pri tem in zadostno izvajanje SPS jim bosta omogočila napredovanje v skladu s strateškim dokumentom Komisije o širitvi iz novembra 2005.

Izvajanje solunske agende

Obveznosti, ki jih je EU sprejela v solunski agendi, so bile večinoma izpolnjene ali pa se uspešno izpolnjujejo. Države zahodnega Balkana so pri svojih solunskih obveznostih naredile znaten napredek. Kljub temu so potrebna nadaljnja prizadevanja za spodbujanje solunske agende.

Politični dialog in sodelovanje na področju skupne zunanje in varnostne politike sta bila okrepljena:

– Ustanovljen je bil *politični forum EU in zahodnega Balkana* in organizirana so bila letna srečanja zunanjih, pravosodnih in notranjih ministrov. Letna srečanja trojke na ravni političnih direktorjev so bila izpeljana ob zasedanju generalne skupščine ZN. Ta srečanja so v glavnem dosegla svoj namen. Večje osredotočanje na konkretne agende in končne rezultate bi izboljšalo njihov učinek.

– Države zahodnega Balkana so bile povabljene, da *se uskladijo s skupnimi stališči, demaršami in deklaracijami* glede vprašanj skupne zunanje in varnostne politike od začetka leta 2004, kar so v veliko primerih tudi storile.

– *Dvostranski politični dialog* je bil vzpostavljen z Bosno in Hercegovino ter Srbijo in Črno goro in vključuje letna srečanja trojke na ministrski ravni, s čimer je dopolnjen že obstoječi politični dialog z Albanijo, Hrvaško in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo.

Solunske določbe o okrepljeni podpori EU pri izgradnji institucij ter odprtju programov Skupnosti in agencij za zahodni Balkan so bile izvedene ali pa se uspešno izvajajo. Enako velja za številne trgovinske ukrepe, udeležbo držav zahodnega Balkana pri Evropski listini za mala podjetja in dodatno finančno pomoč. Pomembni koraki so bili storjeni na področju regionalnega sodelovanja. Trenutno stanje na teh področjih in naslednji koraki so opisani v nadaljevanju.

Med Komisijo in vsako državo zahodnega Balkana je bil vzpostavljen stalen gospodarski dialog. Pričakuje se, da bo spomladi razširjen na Bosno in Hercegovino. Podoben dialog poteka s Kosovom.

Napredek na področju pravosodja, svobode in varnosti je bil znaten in vključuje ukrepe za boj proti organiziranemu kriminalu, vzpostavitev institucionalne zmogljivosti sodstva, boljše sodelovanje policije in tožilstva, akcijski načrt za trgovanje z drogami, ukrepe za boj proti pranju denarja in nezakonitem preseljevanju ter izvajanje obveznosti ohridske konference o varnosti in upravljanju meja. Skupnost je podprla mnoge ukrepe s tega področja. Vendar je treba prizadevanja na tem področju povečati.

Leta 2004 so bili med EU ter Hrvaško in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo ustanovljeni skupni parlamentarni odbori, ki organizirajo redne sestanke. Redno potekajo tudi medparlamentarni sestanki z Albanijo, Bosno in Hercegovino, Srbijo in Črno goro ter Kosovom.

EU je nadaljevala z aktivno navzočnostjo z misijami za ohranjanje miru in preprečevanjem sporov. Te dejavnosti je prevzela po vojaških operacijah pod vodstvom Nata v Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji ter Bosni in Hercegovini in ohranila policijske misije v obeh državah. Misije za nadzor EU so nadaljevale z delovanjem v vseh državah razen Hrvaški. Posebni predstavniki generalnega sekretarja/visokega predstavnika EU se nahajajo v Sarajevu in Skopju, od novembra 2005 pa je za Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo imenovan skupni posebni odposlanec EU in vodja delegacije Komisije.

EU ima obveznosti do Kosova od začetka spora leta 1999, v političnem in finančnem smislu pa si močno prizadeva za izgradnjo trajnega miru in demokracije ter olajšanje napredka Kosova k demokratični in večetnični družbi. EU je podpirala misijo Združenih narodov na Kosovu (UNMIK), tudi z oblikovanjem IV. gospodarskega stebra in kritjem upravnih stroškov. Tesno sodeluje z začasnimi institucijami samouprave. Podpora EU za razvoj Kosova do zdaj presega 1,6 milijard EUR.

Letna poročila Komisije, nazadnje poročila o napredku, sprejeta 9. novembra 2005, zagotavljajo podrobne ocene napredka in zaostankov pri stabilizaciji območja. Večja prizadevanja so potrebna zlasti pri vračanju beguncev, spravi skozi izobraževanje, socialnem razvoju in kulturi. V nekaterih državah je treba še doseči polno sodelovanje z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo. Podpora mednarodnemu kazenskemu sodišču, katerega članice so vse države zahodnega Balkana, v nekaterih primerih ni bila v skladu z ustreznimi odločitvami EU.

--II--

Stabilizacijsko-pridružitveni proces, kot je bil okrepljen s solunsko agendo, se je izkazal za učinkovit politični okvir za ukrepanje EU na zahodnem Balkanu. Kot del širitvenega procesa bo ostal okvir za evropsko usmeritev teh držav vse do njihovega pristopa v prihodnosti. Vendar njegovo izvajanje potrebuje nadaljnje delo na številnih področjih, ob upoštevanju nedavnih izkušenj in prihodnjih izzivov. Ta področja in predlagani naslednji koraki so navedeni v nadaljevanju.

Odprava ovir za trgovino in naložbe; spodbujanje gospodarskega in socialnega razvoja

Razvoj trgovine in naložb je odločilno odvisen od politične stabilnosti, splošne gospodarske klime ter napredka pri reformah v vsaki državi in območju kot celoti. Še naprej si je treba prizadevati za makroekonomsko stabilnost, zlasti na področju davčne in monetarne politike z namenom varstva okolja, kar prispeva k trajnostni rasti. Strukturne reforme je treba izvesti temeljito, da se izboljšata delovanje trgov in konkurenčnost. Države morajo zlasti napredovati pri prestrukturiranju in privatizaciji državnih podjetij, vzpostavitvi delovanja institucij in sodstva ter nadaljnji reformi trga dela. Zato so izboljšave v tem širšem okviru najbolj pomembne. Kljub znatnemu napredku potrebuje proces reform na tem območju večjo spodbudo.

Stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi in avtonomni trgovinski ukrepi

Stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi (SPP), ki vzpostavljajo svobodno trgovino z EU, so trenutno v različnih stopnjah pogajanj z Albanijo, Srbijo in Črno goro ter Bosno in Hercegovino. Obstajajo že s Hrvaško in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo. SPP dajejo močen zagon trgovinskemu vključevanju, notranjim reformam in približevanju EU, nenazadnje zaradi klavzul, ki spodbujajo prilagajanje zakonov in izgradnjo upravne zmogljivosti.

Avtonomni trgovinski ukrepi so se uporabljali za celotni zahodni Balkan, z njimi pa je bil omogočen dajatev prosti dostop do trga EU za praktično vse izdelke s poreklom s tega območja. Te trgovinske ugodnosti so se izkazale za uspešne, saj so prispevale k povprečnemu letnemu povečanju izvoza z zahodnega Balkana v EU za 8 % (2000–2004). Nedavno so bili obnovljeni do konca leta 2010[2].

---

[2] Uredba Sveta (ES) št. 1946/2005, 14.11.2005, UL L 312/2005.

Avtonomni trgovinski ukrepi, skupaj z ustreznimi določbami SPS in drugimi sporazumi, zagotavljajo ustrezen okvir za razvoj trgovine med EU in tem območjem, kar pomeni spodbujanje tujih neposrednih naložb na tem območju ter splošni gospodarski razvoj.

Vendar morajo države za polno uživanje ugodnosti tega okvira nadaljevati s prestrukturiranjem svojih gospodarstev, postati bolj konkurenčne in okrepiti svojo upravno zmogljivost. Uskladitev z glavnimi trgovinskimi področji pravnega reda Skupnosti, zlasti s carinskimi in industrijskimi, sanitarnimi, fitosanitarnimi in veterinarskimi standardi, kot jih zahtevajo evropska partnerstva, bo v tem pogledu ključnega pomena. Komisija bo pri tem nadaljevala z zagotavljanjem tehnične pomoči temu območju.

Diagonalna kumulacija

V Solunu je Komisija prejela povabilo, da pripravi razširitev vseevropske diagonalne kumulacije porekla na države območja v skladu z vsemi ustreznimi politikami Skupnosti in glede na njihovo upravno zmogljivost. Vseevropska kumulacija se sedaj razširja na države barcelonskega procesa, s čimer se ustvarja vseevropsko-sredozemska kumulacija. Vključitev zahodnega Balkana v ta novi sistem je strateški cilj EU.

Ob upoštevanju zaostanka pri novem sistemu, ki bi izhajal iz vključitve novih strank v tem trenutku, Komisija trenutno pripravlja območje diagonalne kumulacije porekla med EU in tistimi državami zahodnega Balkana, ki imajo z EU sporazum o prosti trgovini, tj. Hrvaško in Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo. Ob upoštevanju števila zadevnih strank in visoke stopnje regionalne vključenosti naj bi ta pobuda relativno kmalu dala ugodnosti. V drugi fazi bi lahko zahodni Balkan pristopil k vseevropsko-sredozemskemu sistemu diagonalne kumulacije, takoj ko se novi sistem izkaže za učinkovitega, v skladu z načeli in postopki, ki se uporabljajo za druge udeležence sistema, ki niso v EU.

Regionalno trgovinsko povezovanje

Regionalno trgovinsko povezovanje je za zahodni Balkan zelo pomembno in pomeni ključni element politike EU za to območje.

Narejen je bil velik napredek pri razvoju trgovine znotraj območja zahodnega Balkana. Mreža dvostranskih sporazumov o svobodni trgovini, vzpostavljena s paktom stabilnosti, je bila dokončana. Rezultat tega je med drugim znatno povečanje medsebojne trgovine. Vendar je trgovina znotraj območja še vedno manjša, kot bi lahko bila, izvajanje dvostranskih sporazumov pa v nekaterih primerih ni bilo zadovoljivo. Komisija je pripravljena sodelovati z državami zahodnega Balkana, da se ugotovijo kakršne koli ovire za nemoteno izvajanje teh sporazumov ter najdejo načini za njihovo premagovanje.

Ministri za trgovino jugovzhodne Evrope so na srečanju v Sofiji junija 2005 začeli proces vključevanja obstoječe mreže dvostranskih sporazumov o prosti trgovini v enotni sporazum o svobodni trgovini, ki naj bi bil sklenjen do sredine leta 2006 in začel veljati leta 2007. Dogovorili so se tudi o izvajanju programa za zmanjšanje ali odpravo netarifnih ovir ter o delu za nadaljnje usklajevanje določb za trgovino s storitvami. Komisija podpira te pobude in bo nadaljevala z zagotavljanjem svetovanja in tehnične pomoči, da se omogoči povezovanje znotraj območja, s čimer bi se le-to popolnoma usklajeno razvijalo v smeri evropskega vključevanja.

Pristop k STO

Komisija močno podpira pristop Bosne in Hercegovine ter Srbije in Črne gore k Svetovni trgovinski organizaciji (STO). Članstvo v STO je v vseh državah pomemben korak v procesu gospodarske reforme. Komisija bo v ta namen še naprej zagotavljala tehnično pomoč.

Javni razpisi v okviru instrumentov pomoči

V skladu z obveznostjo iz Soluna so bili predpisi in pravila o pomoči ES spremenjeni, da se nosilcem dejavnosti z zahodnega Balkana omogoči sodelovanje pri javnih razpisih v okviru predpristopnih instrumentov. Podobne določbe[3] so vključene v predlogih Komisije za novi predpristopni finančni instrument (IPA) in instrument evropskega sosedstva in partnerstva (ENPI), ki bo zajemal pomoč Skupnosti vzhodnim in sredozemskim sosedam Unije[4].

Mala in srednja podjetja

Ustvarjanje ugodnih razmer za mala in srednja podjetja je bistvenega pomena za trajnostno rast gospodarstev zahodnega Balkana. Prizadevanja za reforme morajo posebno pozornost nameniti temu območju.

Države zahodnega Balkana so se med solunskim vrhom pridružile Evropski listini za mala podjetja. Države tega območja so uživale ugodnosti Listine, čeprav ne vse v enakem obsegu.

V „Beograjski deklaraciji“, sprejeti oktobra 2005, so države zahodnega Balkana pozvale Komisijo, da nadaljuje proces Listine tudi po triletnem obdobju solunske agende. V odgovor bo Komisija v tesnem sodelovanju z avstrijskim predsedstvom, OECD in Evropsko ustanovo za usposabljanje leta 2006 ponovno začela proces za vsaj nadaljnja tri leta.

Komisija podpira Evropski sklad za jugovzhodno Evropo (EFSE), ki so ga decembra 2005 ustanovili mednarodni in nacionalni donatorji in katerega namen je zagotavljati dodatna razvojna finančna sredstva, zlasti sektorju malih in mikro podjetij ter zasebnim gospodinjstvom prek lokalnih finančnih institucij. Komisija načrtuje leta 2006 skladu prispevati približno 60 milijonov EUR.

Lizbonska agenda

Namen lizbonske agende je, da gospodarstvo EU postane bolj konkurenčno in da temelji na znanju, s čimer se spodbujata trajnostni razvoj in socialna kohezija. Njeni cilji zadevajo tudi zahodni Balkan. To območje se mora postopno priključiti k doseganju teh ciljev, pri čemer se morata upoštevati stopnja razvoja gospodarstev in njihova faza približevanja EU. Lizbonski cilji ne bodo pomenili dodatnih meril ali gospodarskih ciljev, vendar bo Komisija zagotovila, da njene politike do območja odražajo tudi lizbonske dejavnosti, ki se lahko štejejo za prednostne naloge v okviru evropskih partnerstev in partnerstev za pristop. Države zahodnega Balkana morajo zato pri svojih reformah začeti upoštevati lizbonske cilje Unije.

---

[3] Uredba Sveta (ES) št. 769/2004, 21.4.2004, UL L 123/2004.

[4] COM(2004) 627 in 628 konč., 29.9.2004 (člena 16 in 21, v tem zaporedju).

Socialna politika in zaposlovanje

Spodbujanje socialnega vključevanja, zlasti z osredotočanjem na občutljive skupine in področja, ki so najbolj prizadeta z gospodarskimi, socialnimi in etničnimi nemiri, je prednostna naloga za zahodni Balkan. Komisija spodbuja razvoj socialnega dialoga na tem območju, zlasti za zagotovitev posvetovanja s socialnimi partnerji pri procesu gospodarske prenove. Komisija je junija 2005 v Tirani organizirala forum o socialnem vključevanju (skupaj z UNDP), oktobra 2005 pa v Skopju vrhunsko konferenco o socialnem dialogu. Avstrijsko predsedstvo in Komisija bosta junija 2006 v Ženevi organizirala neuradno srečanje ministrov za delo in socialnih partnerjev držav zahodnega Balkana. Komisija bo še naprej podpirala prizadevanja na tem območju.

Pregledi politike zaposlovanja v državah, opravljeni v okviru „bukareškega procesa“, ki se izvaja v okviru pakta stabilnosti, ter pregledi trga dela, pripravljeni z Evropsko ustanovo za usposabljanje, so pomembni za povečanje strateškega strokovnega znanja in zmogljivosti držav. Komisija bo na tem gradila z namenom, da se razvije predpristopno sodelovanje na področju zaposlovanja.

Vizumska politika in ukrepi za omogočanje lažjega gibanja oseb

V Solunu je EU opozorila na pomembnost tega, da narodi in vlade zahodnega Balkana podprejo perspektivo liberalizacije vizumske ureditve. Unija je ugotovila, da je napredek odvisen od tega, kako te države izvajajo glavne reforme na področjih, kot so krepitev pravne države, boj proti organiziranemu kriminalu, korupcija in nezakonito preseljevanje, ter kako krepijo svojo upravno zmogljivost pri nadzoru meja in varnosti dokumentov. Komisija je z vsako državo zahodnega Balkana razpravljala o zahtevah za konkreten napredek pri teh vprašanjih. Te razprave so potrdile, da potrebne reforme zahtevajo močna prizadevanja zadevnih držav. Ukinitev obvezne uporabe vizumov je dolgoročno vprašanje.

Medtem je mogoče poenostaviti postopke za izdajo vizumov, kar bo olajšalo potovanje z zahodnega Balkana na območje EU/Schengena[5]. Države članice in Komisija so se decembra 2005 dogovorile o skupnem pristopu k poenostavitvi vizumskih postopkov, kakor predvideva Haaški program, sprejet novembra 2004. Primeri se bodo obravnavali posamično. Upošteval se bo poseben odnos, ki ga EU ima z nekaterimi državami, zlasti njihov status kandidatke ali potencialne kandidatke za pristop.

Komisija namerava v tem kontekstu začeti predhodne pogovore na zahodnem Balkanu, najprej z Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo v začetku leta 2006, z namenom, da v istem letu Svetu EU predstavi osnutek mandatov za pogajanja za države zahodnega Balkana. Napredek pri pogajanjih o poenostavitvi vizumskih postopkov bo povezan s pogajanji z Evropsko skupnostjo o sporazumu o ponovnem sprejemu in napredkom pri reformah na ustreznih področjih. Komisija namerava spomladi 2006 predstaviti tudi predlog, katerega namen je med drugim poenostavitev in pospešitev postopkov za izdajo vizumov na lokalnih konzulatih.

Uvedeni so bili posebni ukrepi za spodbujanje izmenjave raziskovalcev in študentov. Direktiva, ki študentom iz tretjih držav omogoča lažjo pridobitev dovoljenj za prebivanje v Evropski uniji, je bila sprejeta decembra 2004, direktiva z enakimi pravili za raziskovalce pa oktobra 2005.

---

[5] Hrvaška je že na seznamu držav, za katere ni potreben vizum.

Pred prenosom direktive o raziskovalcih v nacionalno zakonodajo držav članic je bilo sprejeto Priporočilo Sveta, ki spodbuja države članice, da uporabljajo nekatere dele Direktive pred dokončnim prenosom. Drugo priporočilo, katerega namen je raziskovalcem olajšati kratka bivanja znotraj območja Schengena, je Svet sprejel septembra 2005. To priporočilo spodbuja države članice, da začnejo raziskovalcem že sedaj izdajati vizume za večkratne vstope v času trajanja raziskovalnega projekta, v katerega so vključeni, in da opustijo takse za vizume.

Komisija je predlagala vzpostavitev režima obmejnega prometa na zunanjih mejah držav članic. V skladu s tem režimom bi smeli rezidenti obmejnih območij, vključno s tistimi na mejah EU z državami zahodnega Balkana, prečkati mejo z dovoljenjem za obmejni promet brez zahtevka za vizum. Predlog bo predvidoma uradno sprejet (s strani Evropskega parlamenta in Sveta) februarja 2006[6].

Seznanjanje ljudi in institucij z evropsko agendo

Sodelovanje v programih in agencijah Skupnosti

Po solunski agendi in sporočilu Komisije[7], ki ji je sledilo, je bila oblikovana pravna podlaga za sodelovanje posameznikov ali institucij držav zahodnega Balkana v *programih Skupnosti*; okvirni sporazumi, ki jih je EU sklenila z vsako državo, so začeli veljati sredi leta 2005.

Vključitev v programe Skupnosti lahko državam zahodnega Balkana omogoči trdno oporo v EU ter olajša izmenjavo znanja in dobrih praks. Od leta 2007, ko bo treba večino programov Skupnosti obnoviti ali pregledati, bodo države zahodnega Balkana imele priložnost, da se še naprej vključujejo v skupne projekte na področjih, kot so okolje, energetika in promet, raziskave, kultura in mediji itd.

Programi Skupnosti so v prvi vrsti interni programi v korist državljanov in institucij EU; za njihovo razširitev na države partnerice je treba izpolnjevati številne zahteve, vključno s finančnim prispevkom in upravnimi zmogljivostmi na njihovi strani. Zato mora vsaka država natančno oceniti lastne potrebe in izbrati tiste programe, ki najbolje ustrezajo njenim prednostnim nalogam in bi prinesle dejansko dodano vrednost, kar je zlasti značilno za evropska partnerstva. Izvajanje mora biti postopno in podprto z ustrezno pripravo.

Komisija je ukrepala tudi v zvezi s svojim predlogom za vključitev zahodnega Balkana v dejavnosti agencij Skupnosti. Poleg mrežnega povezovanja v glavne dejavnosti Evropske agencije za okolje bo od leta 2006 podpirala delovne programe držav z izbiro agencij Skupnosti[8].

Izobraževanje in raziskave

Sodelovanje z državami zahodnega Balkana na področjih *izobraževanja in raziskav* je bilo v zadnjih letih obsežno, Komisija pa je bistveno prispevala v okviru več programov: Tempus (visoko izobraževanje), Erasmus Mundus (štipendije za študente), Youth, 6. okvirni raziskovalni program (FP6) in dejavnosti Skupnega raziskovalnega središča (JRC), sem pa spada tudi Evropska ustanova za usposabljanje (ETF). Iz programa Tempus, katerega proračun je za zahodni Balkan za obdobje 2001–2005 znašal 83 milijonov EUR, so bile

---

6 Predlog Komisije za osnutek uredbe Evropskega Parlamenta in Sveta o pravilih za obmejni promet na zunanjih kopenskih mejah držav članic ter spremembi Schengenske konvencije [COM (2005)56, 23.2.2005].

7 Sporočilo Komisije „Priprava na sodelovanje držav zahodnega Balkana v programih in agencijah Skupnosti“ [COM 748(2003), 3.12.2003].

8 Ukrepi v okviru programov Phare in CARDS 2005.

financirane štipendije in pomoči za mobilnost, ki so vključevale do 250 študentov in več kot 1 000 učiteljev in pedagoških delavcev vsako leto za študij ali usposabljanje v EU ali drugje na območju. V obdobju 2003–2004 je okrog 2 200 mladih s tega območja sodelovalo v programu Youth, kar je več kot dvakrat toliko kot v prejšnjih treh letih[9].

V akcijskem načrtu za RTD, ki je bil pripravljen po solunskem vrhu med državami članicami, kandidatkami in državami zahodnega Balkana, je bilo ugotovljeno, kako lahko raziskave prispevajo h gospodarskemu razvoju in povečajo vključevanje, koristen pa je bil tudi za boljše vključevanje zahodnega Balkana v evropsko raziskovalno območje. Od leta 2002 do leta 2005 je bilo približno 120 udeležencev (raziskovalne enote in institucije) iz držav zahodnega Balkana vključenih v 51 projektov v okviru FP6.

Skupno raziskovalno središče je v zadnjih letih usposabljalo nekaj sto strokovnjakov z zahodnega Balkana na delavnicah in tečajih ter začelo vključevati organizacije zahodnega Balkana v svoje evropske raziskovalne mreže in projekte.

V odgovor na pričakovanja tega območja za več prizadevanj v teh sektorjih, zlasti glede števila štipendij, bo Komisija začela s posvetovanji o novem sklopu usmeritev za obdobje 2006–2010, o katerih namerava razpravljati na srečanju ministrov za znanost in izobraževanje med EU in zahodnim Balkanom 17. marca 2006. Konferenca bo dobra priložnost tudi za države članice, da predložijo informacije o svojih dvostranskih programih in se morebiti obvežejo za okrepitev svojih prizadevanj, ki so že zdaj velika.

Komisija bo pregledala svoje ukrepe v okviru programov Tempus in Erasmus Mundus in od leta 2007 razširila možnosti za mobilnost učiteljev ter dodiplomskih in podiplomskih študentov. Kot prvi korak bo leta 2006 v programu Erasmus Mundus na voljo posebno okno, ki bo do 100 študentom s tega območja v EU omogočilo podiplomski študij visokokakovostnih magistrskih programov. Komisija bo predlagala tudi nov sistem štipendiranja za dodiplomske študente v okviru programa Tempus po letu 2006. Ob upoštevanju programov Skupnosti, ki bodo po letu 2006 nasledili trenutna programa Socrates in Leonardo da Vinci, se bo spodbujalo postopno vključevanje, prilagojeno potrebam in omejitvam vsake države, vključno s sodobno upravno zmogljivostjo, ki se zahteva za te programe. Komisija bo odprla nove možnosti tudi v okviru programa Youth. EFT bo še naprej podpirala države partnerice zahodnega Balkana pri spodbujanju reforme njihovih sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Kar zadeva raziskave, EU načrtuje nadaljevati in okrepiti svoje ukrepe v korist raziskovalni skupnosti zahodnega Balkana v okviru 7. okvirnega programa (2007–2013). Obstoječe plodno sodelovanje med JRC in državami zahodnega Balkana se bo nadaljevalo. Komisija bo tudi preučila, kako omogočiti raziskovalni skupnosti na tem območju, da izkoristi ta potencial, in bo morda zagotovila podporo za oblikovanje usposobljenosti centrov odličnosti na tem območju. Za nadaljnje vključevanje zahodnega Balkana v evropsko raziskovalno območje Komisija razmišlja o ustanovitvi „krmilne ploščadi“, s katero bi se ugotavljale konkretne potrebe in načini za njihovo zadovoljitev.

Priprava uprav na evropsko vključevanje

Razvoj upravne in sodne usposobljenosti držav zahodnega Balkana je ob zagotavljanju zgodnjega usklajevanja z zakonodajo Skupnosti bistvenega pomena.

Projekti TMIS vključujejo dolgoročne dodelitve strokovnjakov in svetovalcev držav članic upravam ciljnih držav za podporo pri prizadevanjih za povečanje upravne in institucionalne

[9] Na podlagi letnega povprečja.

usposobljenosti. Takšni projekti za zahodni Balkan so se s 25 v obdobju 2000–2002 povečali na 40 novih projektov med leti 2003–2005. Trenutno se obravnava razširitev instrumenta TMIS na Kosovo.

Instrument za izmenjavo informacij o tehnični pomoči (TAIEX) je na območju začel delovati leta 2004 in do konca leta 2005 izvedel prek 300 ukrepov za podporo, namenjenih 6 000 uradnikom iz centralnih državnih uprav, poslovnih združenj ter sodnih ali parlamentarnih uprav. Po prvi fazi, ki so jo sestavljali večdržavni uvodni seminarji o zakonodaji EU v Bruslju, se sedaj na samem območju izvaja pristop, ki je bolj odvisen od povpraševanja in ki dosega širšo javnost.

Pri pripravljalnem delu Komisije za ustanovitev regionalne visoke šole za reformo javne uprave, kot je predvidena v solunski agendi, je bil narejen napredek. Prvo dejansko usposabljanje v tem sistemu naj bi se začelo pred koncem leta 2006.

EU bo nadaljevala s programi za pomoč carinski in davčni upravi (CAFAO) ter bo začela razmišljati o srednje- in dolgoročnih alternativah, ki bi okrepile odgovornost lokalnih uprav.

Podpora svobodnim, neodvisnim in profesionalnim medijem

Razvoj svobodnih, neodvisnih in profesionalnih medijev je ključni element za trajnostno stabilnost in delovanje demokracij na zahodnem Balkanu. Večanje zavesti na tem območju o evropskih standardih za medije in pospeševanje nujnih reform v medijskem sektorju sta pomembni prednostni nalogi.

Komisija je leta 2004 v sodelovanju s Svetom Evrope uvedla regionalno pobudo o reformi medijev, ki združuje vladne predstavnike, regulativne organe za radijsko in televizijsko oddajanje, izvajalce javnega radijskega in televizijskega oddajanja ter druge zainteresirane strani. Do sedaj so bili organizirani trije regionalni dogodki (v Beogradu in Skopju leta 2004 in v Sarajevu leta 2005). V okviru te pobude so države zahodnega Balkana podpisale protokol o sodelovanju med svojimi regulativnimi organi za radijsko in televizijsko oddajanje ter izvajalci javnega radijskega in televizijskega oddajanja. Komisija bo v letu 2006 nadaljevala s to regionalno pobudo z zagotavljanjem podpore državam pri njihovih prizadevanjih za približevanje evropskim standardom.

Regionalno sodelovanje

Pri regionalnem sodelovanju je opazen znaten napredek[10]. Države se vedno bolj zavedajo, da regionalno sodelovanje ni samo ključni del pogojev, ki jih postavlja EU, ampak služi tudi njihovim interesom in je že prineslo vidne rezultate. Dopolnjevanje regionalnega sodelovanja s procesom evropskega vključevanja je sedaj bolj razumljivo.

Od solunskega vrha je bil pri agendi o regionalnem sodelovanju narejen napredek, pomembno pa so k temu prispevali pakt stabilnosti in druge regionalne pobude. Sodelovanje sedaj podpirajo številni centri na tem območju, ki odražajo okrepljeno odgovornost – Prometni observatorij v Beogradu, Komisija za reko Savo v Zagrebu, Sekretariat za energetiko na Dunaju, Regionalni center za migracije, azil in vračanje beguncev (MARRI) v Skopju itd.

Sedaj je pomembno nadaljnje izvajanje začetega dela, osredotočanje na konkretne rezultate in obvladovanje številnih prihodnjih izzivov. Natančneje:

[10] Regionalno sodelovanje na področju trgovine je obravnavano zgoraj.

– *Vračanje beguncev* je že dolgo pomembna regionalna zadeva; nova faza se je začela s Sarajevsko deklaracijo iz januarja 2005, s katero so se Bosna in Hercegovina, Hrvaška ter Srbija in Črna gora, ob podpori Komisije in drugih mednarodnih zainteresiranih strani, obvezale združiti sile za rešitev tega vprašanja pred koncem leta 2006.

– Na področju *pravosodja, svobode in varnosti* so se izvajale mnoge pobude glede boja proti organiziranemu kriminalu in glede upravljanja meja. Ključni izzivi za prihajajoče obdobje vključujejo: nadaljnje povečevanje zmogljivosti policije in carinskih služb pri čezmejnem sodelovanju, podporo Regionalnemu centru za boj proti čezmejnemu kriminalu (SECI) ter vzpostavitev operativnega regionalnega sodelovanja tožilstva v primerih organiziranega kriminala in kaznivih dejanj, povezanih s korupcijo. Nedavno zaključenemu regionalnemu projektu o azilu, migraciji in vizumski politiki morajo sedaj slediti potrebni ukrepi na nacionalni ravni.

– *Parlamentarno sodelovanje* je bistveno napredovalo z novo ustanovljeno Konferenco Odbora za evropske integracije parlamentov zahodnega Balkana in parlamentarnim forumom iz Cetinja. Naslednji korak je razvoj skupne strategije parlamentov JVE z osredotočanjem na vključevanje v EU, da se izčrpnemu okviru zagotovi parlamentarna razsežnost in dejavnostim sodelovanja dajo politične smernice.

– *Energetika* se šteje za enega najbolj spodbudnih razvojnih dosežkov, saj je „atenski proces“ dosegel vrhunec s podpisom Pogodbe Skupnosti o energetiki 25. oktobra 2005 med EU in partnerji na tem območju, s čimer je bila ustvarjena podlaga za enotni regulativni okvir za energetiko. Pogodba, ki mora biti ratificirana, bi lahko začela veljati v prvi polovici leta 2006 in tako omogočila izvajanje. EU se bo še bolj osredotočala na zagotavljanje povezanosti mednarodnih energetskih mrež znotraj območja, vključno s cevovodi.

– Sodelovanje na področju kopenskega *prometa* napreduje na podlagi Memoranduma o soglasju glede razvoja temeljnega regionalnega prometnega omrežja v jugovzhodni Evropi, podpisanega junija 2004. Sporazum o skupnem evropskem zračnem prostoru so države območja in Evropska komisija parafirale decembra 2005 in kmalu se bodo začeli postopki za njegov podpis.

– Vzpostavljeno je bilo regionalno okoljsko sodelovanje, v katerem Komisija igra glavno vlogo pri razvoju programa za regionalno okoljsko obnovo, ki zagotavlja okvir za okoljske ukrepe, ki jih je treba izvajati na regionalni ravni. Vse države tega območja so vključene v ta proces, kot tudi v Pristopno mrežo za skladnost in uveljavitev okoljskega prava (ECENA).

– Komisija prispeva k *varstvu in ohranitvi kulturne dediščine* zahodnega Balkana s programom Kulturna in naravna dediščina jugovzhodne Evrope, ki ga izvaja skupaj s Svetom Evrope. V tem okviru bo obnovljenih preko 160 spomenikov in drugih znamenitosti. Komisija na Kosovu financira obnovo verskih objektov, ki so bili poškodovani med nasilnimi dogodki marca 2004.

Zavzemanje Evropske unije za regionalno sodelovanje se bo v prihodnosti okrepilo zaradi tesne povezanosti regionalnega sodelovanja z evropskim vključevanjem. Območje kot celota se postopno vključuje v glavne evropske politike, kot so trgovina, pravosodje, svoboda in varnost (glej zgoraj), promet, energetika in čezmejno sodelovanje. Komisija že zdaj odločilno prispeva na več področjih in je stalno pripravljena na večje udejstvovanje, v prvi vrsti na

področjih, na katerih regionalno sodelovanje neposredno prispeva k agendi evropskega vključevanja in je zanj nujno potrebno.

V zadnjih šestih letih je območje doživelo korenite spremembe, nenazadnje tudi glede približevanja EU. Sedaj je nastopil čas, da se prevzame popolna lokalna odgovornost za regionalno sodelovanje in ponovno preuči vloga *pakta stabilnosti*. Postopen prehod naj bi zagotovil prenos ključnih funkcij pakta stabilnosti, pri čemer je treba jasno določiti prednostne naloge in racionalizirati ureditve. Večja vloga se lahko predvidi za proces sodelovanja v jugovzhodni Evropi (SEECP), ki je bil na solunskem vrhu prepoznan kot glas tega območja. Da se prevzame ta vloga, je treba SEECP natančno pregledati. Komisija tesno sodeluje s paktom in drugimi zainteresiranimi stranmi zaradi odločitev, ki jih je treba sprejeti na regionalni okrogli mizi maja 2006.

Finančna pomoč

Namen finančne pomoči EU državam zahodnega Balkana v okviru programa CARDS je podpirati njihova prizadevanja za okrepitev politične in gospodarske reforme in razvoja na njihovi poti k članstvu EU. Hrvaška je kot država kandidatka od leta 2005 uživala ugodnosti predpristopne pomoči v okviru programov Phare, ISPA in SAPARD. Evropska investicijska banka zagotavlja posojila za infrastrukturne projekte. Evropsko partnerstvo in partnerstvo za pristop sta glavno vodilo za pomoč v okviru programa CARDS in predpristopnih instrumentov.

Pomoč Skupnosti območju je velika. Za obdobje 2000–2006 znaša skupna vrednost donacij približno 5,4 milijard EUR. EIB zagotavlja posojila v višini približno 2,0 milijard EUR. Gledano na prebivalca in delež BDP držav upravičenk je ta pomoč med najvišjimi, ki jih je prejela katera koli država partnerica EU. Čeprav je bilo največ pomoči območju namenjeno na začetku tega desetletja za obnovo in sanacijo po obdobju spora, ostaja sedanja raven podpore še vedno visoka. Ob upoštevanju reforme na Kosovu kot prednostne naloge mu je Komisija za izvajanje v letu 2006 ponovno dodelila dodatnih 25 milijonov EUR. V obdobju 2000–2006 je ES zagotovila izjemno makrofinančno pomoč vsem državam tega območja, razen Hrvaški, v skupni vrednosti 873 milijonov EUR.

Novi instrument za predpristopno pomoč (IPA), ki bo od leta 2007 nadomestil obstoječe predpristopne instrumente in program CARDS, bo zajemal pomoč državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam. S tem se bo poenostavil prehod države iz enega statusa v drugega, ko bo tako odločil Svet. Komponente instrumenta, s katerim se financirajo prehod in izgradnja institucij ter regionalno in čezmejno sodelovanje, bodo na voljo potencialnim državam kandidatkam in kandidatkam. Preostale tri komponente (financiranje regionalnih in človeških virov ter razvoj podeželja) so predhodniki strukturnih skladov Skupnosti in zahtevajo visoko stopnjo finančne upravne zmogljivosti, prilagojene sistemu EU, ter so zato rezervirani za države kandidatke. Prehod v status države kandidatke bo omogočil dostop do treh „strukturnih“ komponent IPA, čeprav to ne bo avtomatično pomenilo povečanje stopnje podpore zadevni državi.

Pomoč na področjih infrastrukture, regionalnega razvoja ter zaposlovalne in socialne politike bo prav tako na voljo potencialnim kandidatkam prek komponente za izgradnjo institucij. Takšno pomoč bo prvotno centralno upravljala Komisija. Poleg IPA bodo morda nujni tudi drugi instrumenti (npr. instrument za stabilnost) za obvladovanje izzivov na področju varnosti na tem območju. V izjemnih primerih se bo morda zahtevala dodatna makrofinančna pomoč. Mogoče bodo potrebni ukrepi v korist Kosova.

Komisija ostaja obvezana podpirati zahodni Balkan z ustreznimi sredstvi. EU mora zagotoviti, da imajo prednostne naloge politike za zahodni Balkan ustrezno podporo v naslednjih finančnih perspektivah.

Ob prehodu zahodnega Balkana od obnove h gospodarskemu razvoju in vključevanju se vloga podpore v obliki posojil mednarodnih finančnih institucij (EIB, EBOR, Svetovna banka, MDS itd.) povečuje. Odločitev o povečanju mandata za zunanja posojila Evropske investicijske banke (z 1,6 na več kot 3 milijarde EUR) je na primer pomemben znak. Komisija si bo še naprej prizadevala za sodelovanje z drugimi dvostranskimi in mednarodnimi donatorji za okrepitev sinergij, tudi pri skupnem vodenju sodelovanja s Svetovno banko pri infrastrukturnih projektih.

Dialog s civilno družbo

Ob upoštevanju izkušnje pri zadnji širitvi je Evropski svet decembra 2004 sklenil, da se bo EU vključila v intenzivni politični in kulturni dialog z državami članicami, vključno s civilno družbo. Junija 2005 je Komisija sprejela sporočilo, ki vsebuje predloge za spodbujanje tega dialoga s civilno družbo v Turčiji in Hrvaški, v katerega so vključeni predvsem socialni partnerji in nevladne organizacije[11]; s tem povezani projekt za Hrvaško bo financiran v okviru programa Phare 2006.

Komisija sedaj predlaga razširiti dialog s civilno družbo na vse države zahodnega Balkana. Poleg predlogov iz sporočila za države kandidatke se bo Komisija posebej osredotočila na dialog med družbami zahodnega Balkana. Prizadevati si je treba zlasti za spodbujanje razvoja civilne družbe v vsaki državi in razvoja kulture posvetovanja s civilno družbo.

--III--

Sklepne ugotovitve

Svet in Parlament sta pozvana, da upoštevata naslednje sklepne ugotovitve. Stabilnost, varnost in povečanje blaginje zahodnega Balkana so posebna prednostna naloga za Evropsko unijo. Ponovna potrditev njegove evropske perspektive bo zlasti pomembna pri procesu o statusu Kosova in pri obravnavi drugih ustavnih vprašanj na tem območju.

Skupna agenda, sprejeta med EU in državami zahodnega Balkana na solunskem vrhu leta 2003, je bila v veliki meri izvedena, pričakovati pa je še nadaljnji napredek. Nadaljnja prizadevanja za spodbujanje njenih ciljev bodo prinesla dodatne koristi. Gospodarska in socialna agenda ter reforme za približevanje evropskim standardom so sedaj še zlasti pomembne.

- Kot sredstva za spodbujanje trgovine, naložb ter gospodarskega in socialnega razvoja:
- V teku so pogajanja o stabilizacijsko-pridružitvenih sporazumih s Srbijo in Črno goro ter Bosno in Hercegovino, približujejo pa se sklenitvi sporazuma z Albanijo. Avtonomni trgovinski ukrepi so bili podaljšani do leta 2010.
- Komisija bo pripravila območje diagonalne kumulacije porekla med EU in državami območja, ki imajo z njo sklenjen sporazum o prosti trgovini, medtem ko vključitev v sistem vseevropsko-sredozemske diagonalne kumulacije ostaja strateški cilj EU kot naslednje dejanje.

[11] COM(2005) 290 konč., 29.6.2005.

- Komisija podpira hitro sklenitev regionalnega sporazuma o prosti trgovini in bo v ta namen zagotovila svetovanje in tehnično podporo.
- Komisija se bo pripravila na izvajanje Pogodbe Skupnosti o energetiki, ki naj bi po načrtih začela veljati v prvi polovici leta 2006.
- Obnovil se bo proces v okviru Evropske listine za mala podjetja in Komisija bo finančno prispevala Evropskemu skladu za jugovzhodno Evropo.
- Cilji lizbonske agende se bodo odražali v politikah EU za to območje, države pa se spodbujajo, da jih upoštevajo pri svojih reformah in akcijskih načrtih.
- Komisija bo nadaljevala s podporo dejavnosti za spodbujanje socialne vključenosti in socialnega dialoga.
- Komisija bo dala pobude za poenostavitev vizumskih postopkov v letu 2006. Izvajati je treba ukrepe za lažje potovanje raziskovalcev in študentov ter obmejni promet vzdolž meja EU z državami zahodnega Balkana.
- Štipendije za dodiplomske in podiplomske študente in raziskovalce s tega območja se bodo še naprej povečevale prek številnih programov in institucij, ki jih financira EU. Državljane in institucije zahodnega Balkana je treba spodbuditi, da povečajo svoje sodelovanje v programih Skupnosti in dejavnostih agencij Skupnosti. Zlasti morajo izkoristiti nove priložnosti, ki bodo leta 2007 nastale z obnovitvijo mnogih teh programov.
- Podpora za izgradnjo institucij prek TMIS in instrumenta za izmenjavo informacij o tehnični pomoči bo okrepljena. Nova regionalna visoka šola za javno upravo naj bi začela z usposabljanjem leta 2006.
- Države zahodnega Balkana morajo prevzeti večjo odgovornost za regionalno sodelovanje. Odgovornosti se morajo s pakta stabilnosti progresivno prenesti na organe na tem območju. Prednostna področja za prihajajoče obdobje so trgovina, vračanje beguncev, parlamentarno sodelovanje, energetika, promet, okolje, področje pravosodja, svobode in varnosti ter varstvo in ohranitev kulturne dediščine.
- EU mora zagotoviti, da imajo prednostne naloge politike za zahodni Balkan ustrezno podporo v naslednjih finančnih perspektivah. V okviru novega instrumenta za predpristopno pomoč bo podpora na področjih infrastrukture, regionalnega razvoja ter zaposlovalne in socialne politike na voljo tudi potencialnim kandidatkam prek komponente IPA za izgradnjo institucij.
- Dialog s civilno družbo, v katerega se je Komisija vključila z državami kandidatkami, bo razširjen na celotni zahodni Balkan.